

Helsingin metallin ensimmäinen 120 vuotta takana

Ammattiosaston 120 vuoden toiminnan juhla Kalliolassa oli ammattiyhdistysväen yhteisen toiminnan ja vaikuttamisen juhla. Siellä muistettiin menneiden vuosien uurastajia ja ammattiosastojen yhteistyötä metallissa ja koko SAK:ssa.

Näkyvä osa juhlaamme oli myös tämän ajan ja tulevaisuuden yhteistoiminta jäsenten edunvalvonnassa. Vahva työ arjessa jäsenten kanssa ja puolesta antaa oikeuden juhla merkkipäivänä.

Kiitos kaikille ammattiosastoamme muistaneille järjestöille ja ihmisille, niin omille kuin vieraillemme.

Juhla on ohi – työ jatkuu

TEAM-liittoa valmistellaan liittojen toimistoissa

Metalliliiton johto ajaa TEAM-hankettaan jäsenistöä kuuntelematta.

Liittofuusiota valmistelevien työryhmien loppuraporteista on näkynyt 11.4. jälkeen tietoja Metallin sivuilla, mutta sisältöä ei ole muuten julkisuudessa käsitelty. Tarkoitus lienee, että TEAM-raportit eivät vaikuttaisi liittokokousvaaleissa. Jo raporttien julkistamisajankohta, joka oli tarkoitettu urnavaalien jälkeiseksi, suoraan viittaa siihen. Urnavaalien siirto toi ne kuitenkin esille ennen vaalien päättymistä.

Raportit eivät mitenkään poista niitä ongelmia, jotka näkyivät jo aikaisemmin TEAM-hankkeen valmistelussa. Jäsenten mahdollisuudet vaikuttaa liitossa heikkenivät moniportaisessa päätöksenteossa ja myös ammattiosastojen taloudellista asemaa heikennettiin.

Edunvalvontasysteemistä tulisi melkoinen viidakko, seitsemän eri sektorin ja kymmenien työehtosopimusten kanssa. Metalliliiton jäsenistä pääosa kuuluisi Metallin ja elektroniikkasektoriin. Jalometalliala tulisi siirtymään Kemian sektoriin ja Autoalat kokonaisuudessaan Logistiikkasektoriin, johon tulisi mukaan mm. rautatieläiset. Myös muita muutoksia tulisi paljonkin.

Jäsenten oikeuksien osalta eläkkeellä olevilta poistettaisiin ää-

Kari Pekkarinen

nioikeus liittokokousvaaleissa ja myös ammattiosastoissa. Raportissa mainitaan, että eläkeläisjäseniltä ei peritä jäsenmaksua eikä heillä ole oikeutta liiton tarjomiin jäsenetuihin, siis ei lehteä, kalenteria tai esim. veteraanilomia. Ammattiliiton päätehtävä pitääkin olla selkeästi työehtoihin ja muihin työssäoloon kuuluvien asioiden hoito, mutta TEAM-linjaukset vaikuttavat kohtuuttomilta vuosikymmeniä Metalliliittoon jäsenmaksua maksaneiden osalta.

Metallin palkattu johto on asettanut tavoitteeksi liiton lakkauttamisen vuoden 2009 loppuun mennessä. Jäsenäänestystä johto ei halua asiasta järjestää. Päätösvalta tulee olemaan nyt valittaville liittokokousedustajilla jotka kutsutaan ensi vuonna uudelleen koolle. Tuolloin Metalliliiton lopettamiseen vaaditaan vähintään 2/3 enemmistö edustajista.

Niidenkin jäsenten, jotka ajattelivat ohittaa vaalit tällä kertaa, kannattaa äänestää vielä urnavaaleissa ja valita edustajaksi niitä, jotka eivät ole hätäisesti kaatamassa Metalliliittoa.

Hyvää kevään jatkoa ja kesää metallin jäsenille.

HELSINGIN **metalli**

Saarniemenkatu 4
00530 Helsinki
mail. metalli5@sci.fi
www.metalli5.fi

Päätoimittaja:
Kari Pekkarinen
puh. 040 580 4573
mail. kari.pekkarinen@sci.fi

Toimitusneuvosto:
Mika Kehä, Jarmo Jääskeläinen ja Jarmo Harmaala

AY-liike tarvii raivaajia

Eräs saksalainen automerkki markkinoi teemalla ”maailma tarvitsee esikuvia”. Kyseinen automerkki lienee monista epäilyistä huolimatta pysynyt arvostuksen ja kehitystyön kärjessä, tai ainakin kärjen tuntumassa, jo vuosikymmeniä. En tosin ole alan asiantuntia, mutta minusta tuntuu ja näyttää siltä.

Suomessa ammattiyhdistysliikettä arvostetaan saksalaisen automerkin tavoin erittäin korkealle. Arvostus vain perustuu syvempiin kuin materiaalisiin arvoihin. Suomessa ay-liike on koko historiansa ajan toiminut palkansaajien edunvalvojina. Koskipa asia sitten työsuhteen ehtojen tai sosiaaliturvaetuuksien toteutumista. Ammattiyhdistysliike ja SAK on toiminut yli 100 vuotta palkansaajan etujen puolustajana, turvaajana sekä uudistajana. Vieläpä noita kaikkia kolmea toimintamallia yhtä aikaa toteuttaen. Tämä toimintamalli on taannut sen arvostuksen, joka kansalaisten keskuudessa on ay-liikettä kohtaan. Tutkimusten mukaanhan vain presidentti instituutioon Suomessa on arvostetumpi, kuin ammattiyhdistysliike ja SAK. Arvostuksen lisäksi järjestäytymisaste on korkea. Myös työehdot ja

työntekijää suojelevat lainsäädännöt kestävät kansainvälisen vertailun. Näistä lähtökohdista on hyvä kehittää tulevaisuuden ay-liikettä Suomessa.

Suomalaisilla, eurooppalaisilla ja maailman kansalaisilla on edessään uudet haasteet ja uhat. Maailma yhtenäistyy eivätkä yritykset ja talous tunne maantieteellisiä rajoja. Uusliberalistiset arvot ovat vallanneet maapallon tavalla, jossa palkansaajien asemalla ja arvostuksella on vähäinen merkitys. Talouskasvua hinnalla millä hyvänsä, voittoja niin nopeasti kuin mahdollista. Nämä ovat asioita, jotka tuntuvat painavan arvostuksen vaakakupissa kaikkein eniten.

Tästä kehityksestä olemme saaneet myös me suomalaiset osamme viimeisten vuosien aikana lukemattomina rakenteellisina uudistuksina. Uudistuksien lopputulena on tuotantoa Suomesta lopetettu ja siirretty maihin, joissa on halpa energia ja edullinen - jopa ilmainen työvoima. Kansainvälistyminen on kuitenkin välttämätöntä ja lähtökohtaisesti myönteinen kehityssuunta. On vain surullista, että kansainväliset sopimukset ja ay-liike eivät ole kyenneet asettamaan rajoja ja lainsäädäntöä, jolla

Matti Huutola
SAK:n hallituksen
varapuheenjohtaja

palkansaajien säällinen kohtelu ja oikeudet toteutuisivat kaikkialla maailmassa.

Ammattiosastonne on 120 vuotisen toiminnan aikana ollut yhtenä sopimuspolitiikan tien raivaajana, johtotähtenä ja esikuvana. Jonkun on kuljettava edessä ja taisteltava heikompien puolesta oikeuksia, joilla turvataan palkansaajien asema. Sitä varten on ay-liike ja sen selkärankana ammattiosastot työpaikkatoimintoihin. Tarve sopimiseen ja lainsäädännön kehittämiseen on jatkuvaa niin kotimaassa, kuin kansainvälisesti. EU:n tasolla ammattiliitot ovat hiljattain ryhtyneet tositoimiin. On jouduttu puolustamaan sopimuksia ja työehtoja EU:n lainsäädäntöelimissä. On jopa haettu oikeutta työtaistelutoimin, joissa maantieteelliset rajat eivät ole esteenä. Kiitos kaikille ammattiosaston jäsenille ja osaston toimihenkilöille palkansaajan edunvalvonnan raivaajan työstä.

Puheenjohtaja Mika Kehä osastomme 120 vuotis juhlassa

Mika Kehä piti tilaisuuden juhlapuheen, taustalla heijastettuna ammattiosastomme lippu.

Alla osa puheesta

Arvoisat kutsuvieraat, hyvät toverit

On ilo ja kunnia olla täällä Kalliolan juhlasalissa ja juhlistaa ammattiosastomme 120 vuotista taivalta kanssanne.

Haluan kiittää niitä aktiiveja vuosien varrelta, joiden ansiosta metalli 5 on tänä päivänä Helsingin suurin Metallityöntekijäin edunvalvoja. Viilaaja K. Lindrothin aloittamasta kokoustoiminnasta alkaen on ammattiosastolla ollut puheenjohtajina lukuisia henkilöitä, jotka ovat tehneet vaikeinakin aikoina sitkeästi työtä osaston ja sen jäsenten eteen. Pois ei voi jättää myöskään lukuisia muita osaston aktiiveita, sihteereinä toimineita, toimikunnan jäseninä ja eri jaostojen toimintaa pyörittäneitä, sekä oman perintönsä jättäneitä

osaston entisiä työntekijöitä.

Alkuaikojen aktiivit ovat jo siirtyneet täältä iäisyyteen, mutta samalla lailla heille kuin myös tänään täällä mukana oleville entisille aktiiveille kuuluu suuri kiitos tehdystä työstä.

Tulevaisuus

Osastomme työpaikoilla on kasvanut uusi sukupolvi eri luottamustehtäviin ja on ilo seurata miten uudenkaltaisella innokkuudella ollaan työtä tekemässä. Ammattiosastomme yksi tärkeimmistä tehtävistä on ollut ja tulee olemaan osaston luottamusmiesten tukeminen, niin koulutuksen ja opastuksen kuin henkisen selkänöjan muodossa.

Paikallistasolla osastomme on ollut pitkään aktiivijäsenenä HAP:n, Metallin piirin ja seu-

turyhmän toiminnassa. Metallin muiden ammattiosastojen kanssa on vuosien varrella saatu paljon aikaiseksi ja tätä työtä tulemme myös jatkamaan.

Hyvät toverit

Tämän päivän aktiiveilla on 120 vuoden perinteet velvoitteena, mutta uskon vahvasti nykyisten ja tulevien aktiiveiden pätevyyteen ottaessaan haasteen vastaan.

Vaikka tämän päivän keinot ja tavat ovat erilaiset kuin aikoinaan, niin kirkkaana on mielessämme se sama tavoite kuin osaston perustamisen alkuaikoina: Jäsenten edunvalvontaa yhteistyöllä ja yhdessä.

Ylpeydellä eteenpäin helsinkiläinen ammattiyhdistysliike

Helsinki ei ole enää vuosikymmeniin ollut sellainen duunarikaupunki, jonka vanhat Kallion tai Valgan kundit muistavat. Osittain tietoisella politiikalla Helsinki on häätänyt suuren määrän teollisia työpaikkoja rajojensa ulkopuolelle.

Enää Hietalahdessa ei tuoksu mallas, vaan Koffin tehtaalla on ultrahienoita asuntoja. VR:n konepajan tilalle on nousemassa uusi upea asuinalue. Elannon vanhassa leipätehtaassa annetaan nykyään korkeaa taideopetusta.

Tietysti on hienoa, että vanhat teollisuusmiljööt saavat uutta elämää asuntojen ja taidelaitosten muodossa, mutta se ei voi olla itsetarkoitus. Teollisia työpaikkoja ja duunari-Helsinkiä tarvitaan tulevaisuudessakin. Helsinki ei elä pelkillä palveluilla.

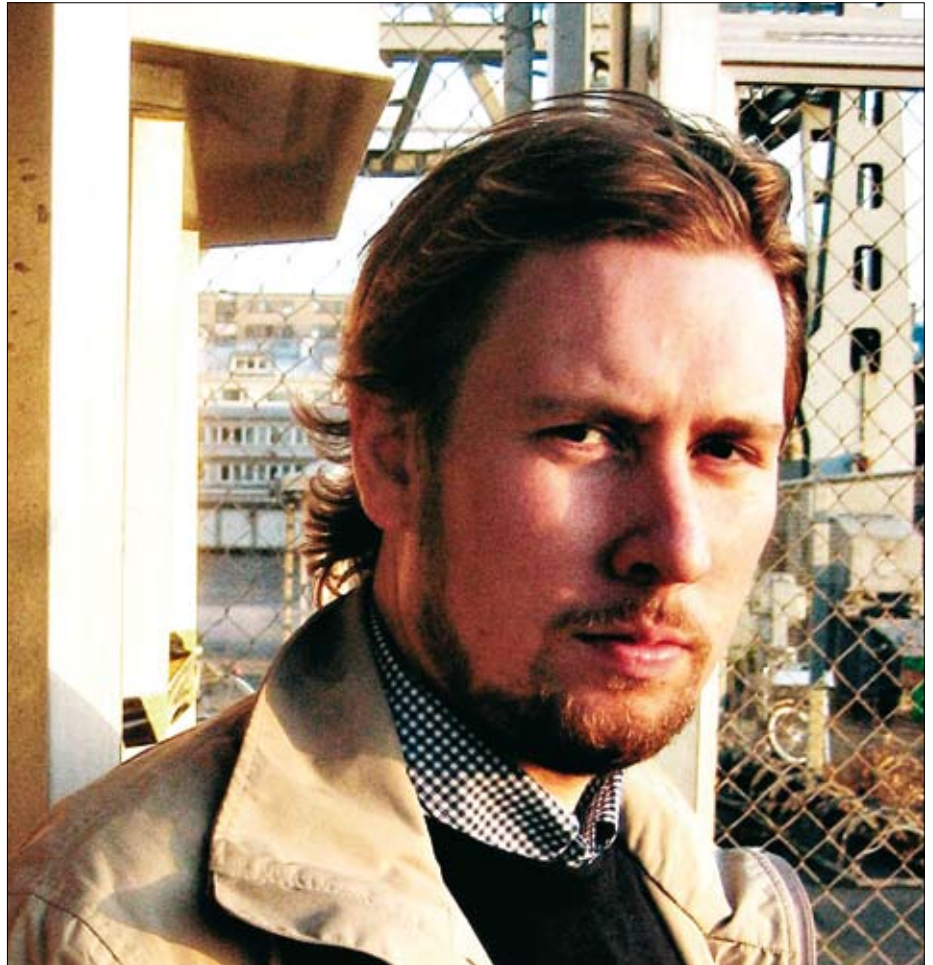
Tällä hetkellä Hietaniemen telakan viereen rakennetaan uutta uljasta Eiranrantaa. Tämän jälkeen asuinrakentaminen jatkuu Hernesaareen. Voisin veikata, että jossain vaiheessa alkaa keskustelu siitä, pitääkö kalliin asuinalueen keskellä olla telakkaa.

*

Ei duunari-Helsinki ole kuitenkaan kuollut, vaikka monissa poliittisissa puheissa se tuntuu unohdettavan. Metallin Vitonen on vahva muistutus siitä, mitkä ovat Helsingin juuret ja että kotikaupungissamme elää vielä vahva ammattiyhdistysliike.

Metalli Vitosen juhliessa 120-vuotista taivaltaan, voimme olla ylpeitä ammattiosastosta, mutta samalla myös koko metalliliiton ja ammattiyhdistysliikkeen historiasta Helsingissä. Juhliessakin pitää muistaa kuitenkin katsoa ennen muuta eteenpäin tulevaisuuteen.

Helsingissä tarvitaan jatkossa-

Kansanedustaja Paavo Arhinmäki

kin vahvaa ja osallistuvaa ammattiyhdistystoimintaa. Kovenevan työelämän lieveilmiöt raju työtahti, perusteettomat pätkätyöt ja vuokratyöläisten pyörittäminen ovat tuttuja myös metallissa, erityisesti Helsingin alueella. Siksi tarvitaan vahvaa ammattiosastoa, joka toimii duunarien puolesta ja huolehtii siitä, että työläisen ääni ei huku työnantajien alle.

Vahvaa ammattiyhdistysliikettä tarvitaan myös laajemmin huolehtimaan siitä, että kaupungin politiikka huomioi myös työntekijät. Ammattiosaston on pidettävä meteliä kohtuuhintaisen asumisen ja halvan sekä toimivan joukkoliikenteen puolesta.

On pidettävä huolta myös siitä, että teollisuuden tarpeet huomioidaan jatkossakin Helsingin kaavoituksessa. Kaikkia teollisuus-

alueita ei voida kaavoittaa asumiselle. Kohtuuhintaisia asuntoja tarvitaan lisää. Se on mahdollista kaavoittamalla kultahammasasuntojen sisään tavallisten ihmisten asumista muun muassa vapautuville satama-alueille.

*

Ammattiyhdistysliike ja poliittinen työväenliike julistetaan tasaisin väliajoin, jos ei nyt kuolleeksi, niin ainakin menneisyyteen nojautavaksi. Vastaus tähän kritiikkiin on lisätä osallistumista ja toimintaa sekä suunnata entistä vahvemmin tulevaisuuteen.

Tehdään Metallin Vitosen 120-vuotisjuhlasta helsinkiläisten metallityöläisten ja ammattiyhdistystoiminnan voimannäytös. Ylpeydellä eteenpäin helsinkiläinen ammattiyhdistysliike!

Metalliteollisuudella on eväät menestystä

Metalliteollisuutta on usein pidetty auringonlaskun teollisuutena. Ns. savupiipputeollisuuden menestykseen ei Suomen korkealla kustannustasolla ole oikein uskottu. Laman jälkeinen kehitys osoittaa kuitenkin aivan muuta. Aurinko ei laskenutkaan. Lamaa edeltänyt tuotannon taso ohitettiin jo vuonna 1994 ja sen jälkeen vauhti vain kiihtyi. 1990-luvun lopulla metalliteollisuuden tuotanto kasvoi keskimäärin yli kymmenen prosenttia vuodessa.

Vuosituhanneen vaihteen kansainvälinen taloustaantuma iski metalliteollisuuteen voimakkaasti. Tuotanto jopa supistui vuosina 2002 ja 2003. Sen jälkeen tuotannon kasvuvauhti on taas kiihtynyt ja vuosina 2005 ja 2006 tuotannon kasvuvauhti ylitti jälleen kymmenen prosentin rajan. Viime vuonna kasvuvauhti jäi jonkun verran alle kymmenen prosentin, mutta pysyi yhä varsin kovalla tasolla.

Työllisyyden kehitys on ollut kuin vuoristorataa

Metalliteollisuuden työllisyyden kehitys on seurannut tuotannon kehitystä pienellä viiveellä. Lamaa ennen metalliteollisuus työllisti noin 186.000 palkansaajaa. Laman aikana metalliteollisuudesta hävisi reilut 40.000 työpaikkaa. Lamaa seuranneen pitkän kasvujakson aikana alan työllisyys taas kasvoi reilulla 67.000 hengellä saavuttaneen 213.000 hengen tason vuonna 2001. Vuosituhannen vaihteen taantuma vei taas noin 14.000 työpaikkaa. Viime vuosien nousujakson myötä työllisyys on noussut historian korkeimmalle tasolle, noin 215.000 palkansaajaan.

Erityisen merkittävää viime vuosien työllisyyden voimakkaassa kasvussa on ollut se, että työllisyys on kasvanut nimenomaan niillä metallin toimialoilla, joita aikaisemmin pidettiin juuri auringonlaskun toimialoina eli konepajoissa ja metallituoteteollisuudessa.

Vaikka metalliteollisuus ei ole-

kaan osoittautunut auringonlaskun alaksi, ei metallityöläisten elämäntään tasaista parin viime vuosikymmenen aikana ole ollut. Työntekijä, joka on joutunut kaikki nousut ja laskut henkilökohtaisesti kokemaan, on joutunut sopeutumaan moneen työttömyysjaksoon ja työpaikan vaihtoon.

Metalliteollisuuden viime vuosien menestys perustuu suurelta osin kansainvälisen talouden hyvään kehitykseen. Metalliteollisuuden tuotteille on ollut maailmalla kysyntää. Jotain hyvää on toki Suomessakin osattu tehdä. Tuotteita ja tuotantoa on kehitetty niin, että on pärjätty kovassa kansainvälisessä kilpailussa, vaikka euro on koko ajan vahvistunut.

Metallin lyhyen ajan näkymät hyvät

Lyhyellä aikavälillä eli noin vuoden mittaisella aikajaksolla metalliteollisuuden näkymät ovat yhä varsin hyvät. Tilauskanta on ennätyskorkealla, erityisesti konepaja- ja metallituoteteollisuudessa. Hyvä tilauskanta pitää tuotannon ja myös työllisyyden hyvällä tasolla tänä vuonna.

Vuoden 2009 osalta Suomen metalliteollisuuden suhdannekehityksen suunta on hyvin epävarma. On ilmeistä, että kansainvälisen talouden kasvu hidastuu jo tänä vuonna Yhdysvaltojen ongelmien vuoksi. Epäselvää on, painuuko muu maailma taantumaan Yhdysvaltojen perässä vai ei. Jos taantuma leviää, on myös Suomen metalliteollisuudessa suhdanneongelmia edessä viimeistään ensi vuonna.

Pieniin ja keskisuuriin metalliyrityksiin panostettava

Pidemmällä aikavälillä olennaisia kysymyksiä Suomen metalliteollisuuden menestyksessä ovat rakenteelliset kysymykset. Yksi keskeinen rakenteellinen tekijä on Suomen metalliteollisuuden viennin keskittyminen. Konepaja-

teollisuudessa kymmenen suurinta viejää vastaa yli puolesta koko konepajateollisuuden viennistä. Muilla metalliteollisuuden toimialoilla keskittyminen on vielä suurempaa.

Suuret suomalaiset metalliteollisuuden yritykset ovat muuttuneet maailmanlaajuisiksi yrityksiksi, mitkä tarkastelevat toimintaansa koko maailman mittakaavassa. Suomella ei ole mitään erityisasemaa niiden ajattelussa. Ne ovat myös muuttaneet toimintatapaansa. Ne ovat suurelta osin luopuneet omasta valmistuksesta ja siirtäneet sen alihankkijoille. Toistaiseksi alihankkijat ovat pääosin olleet suomalaisia pieniä ja keskisuuria metalliyrityksiä.

Ongelma on siinä, että näillä pienillä ja keskisuurilla metalliyrityksillä ei välttämättä ole omia tuotteita lainkaan, vaan ne tekevät vain sitä mitä suuret yritykset tilaavat. Niiden tuotteet menevät toki vientiin, mutta suurten yritysten kautta. Jos suuret yritykset päättävätkin siirtää alihankinnan ulkomaisille yrityksille, ovat kotimaiset pk-yritykset ongelmissa. Työllisyyden kannalta merkittävää on, että lähes puolet metallityöläisistä työskentelee alle 100 hengen työpaikoissa. Siten näiden yritysten menestyminen on myös työllisyyden kannalta tärkeää.

Pienten ja keskisuurten metalliyritysten kehittämiseen onkin panostettava. Niiden on kehityttävä sellaisiksi, että ne pärjäävät omin eväin myös kansainvälisillä markkinoilla. Se edellyttää voimavarojen lisäämistä omaan markkinointiin, tuotekehitykseen ja tuotannon kehittämiseen. Useimmilla pienillä ja keskisuurilla metalliyrityksillä ei ole omia voimavaroja tarvittavaan kehitykseen. Siksi ne tarvitsevatkin sekä rahallista että toiminnallista tukea.

Onneksi Suomessa on tällä hetkellä menossa tai tulossa useita julkisin varoin rahoitettuja ohjelmia, joiden tarkoitus on kehittää juuri pienten ja keskisuurten metalliyritysten toimintaa. Yritysten

on syytä lähteä mukaan näihin ohjelmiin.

Suomen metalliteollisuuden kehitys on viime vuosina ollut menestyksekkästä. Ei ole mitään syytä epäillä, etteikö suomalainen metalliteollisuus voisi pärjätä myös tulevaisuudessa. Toki yrityksissä

on panostettava tuotteiden ja tuotavuuden kehittämiseen, mutta mitään ylivoimaisia ponnistuksia ei edellytetä.

**Onnea 120-vuotiaalle
Metalli vitoselle!**

Jorma Antila
Tutkimuspäällikkö
Metallityöväen liitto ry

Helsingin Metallityöväen ammattiosasto

1800-luvun loppu Aamunkoitto; eli historiaa ja yleistietoa

Vuonna 1889; työlainsäädännön kehitystä:

Alle 15-vuotiaan lapsen työaika rajoitettiin seitsemään tuntiin ja alle 18-vuotiaan nuoren 14 tuntiin päivässä.

Naisilta ja lapsilta kiellettiin kaivostyö sekä käynnissä olevien voimakoneiden puhdistus ja voitelu.

Helsingin konetehtaalisten ammattiosasto 1888

Ammattiyhdistystoiminta alkoi Osbergin ja Laivavarvin tehtaila. Toistakymmentä henkilöä saapui 5.2.1888 Työväenyhdistyksen huoneistoon neuvottelemaan ”Helsingin konetehtas työläisyhdistyksen” perustamisesta. Kokouksen koollekutsuja oli viilaaja K. Lindroth.

Kokouksen valitsema sääntökomitea kutsui Helsingin konetehtaiden työmiehet ja työnantajat yhteiseen kokoukseen Helsingin Ateneumissa 25.3.1888, klo 5 j.pp. Siellä osasto perustettiin ja sisäänkirjoitusmaksuksi määrättiin 50 penniä. Ateneumin kokouksessa paikalla n. 70 henkilöä. Perustamisen jälkeen 115 jäsentä ilmoittautui osastoon.

K. Lindrothin puhe Ateneumissa:

”Kaikilla kansanluokilla on jo yhdistyksiä, jotka pitävät huolta jäsentensä sekä henkisestä että aineellisesta vaurastumisesta. Meillä yksin, konetehtalaisilla, ei ole. Ei meidänkään ole enää välinpitämättömästi katseleminen maailman menoa. EI! Osanotto yleisiin asioihin, julkiseen elämään, kuuluu meille yhtä hyvin kuin korkeampi-arvoisillekin kansanluokille. Työmies on yhtä riippuvainen maailman menosta kuin

tehtailija, kauppias ja virkamieskin. Työnantaja pitää työmiestä pelkkänä työvoimana, ihmisestä ei ole lukua. Ei mitään varmuutta huomisesta. Onko toinen ihminen parempi kuin toinen. Ei. Jos olet vilpittön ja rehellinen työmies, et suinkaan sen tähden ole huonompi. Maa on meidän kaikkien äitimme, eikä se lahjoita kenellekään erinäisiä etuoikeuksia. Oppikaamme mekin tuntemaan oma ihmisarvomme, pyrkikäämme kaikella voimallamme tuntemaan, mitä ihmisellisyys, ihmisarvo on, niin olemme pian huomaava, että meilläkin on velvollisuuksia, vaatimuksia täytettävänä ja oikeuksia saavutettavana.”

Hajaannusta heti alkumetreillä

Hajaannusta joukkoihin tapahtui kuitenkin jo heti alkumetreillä, kun tuli ehdotus liittyä Helsingin Työväenyhdistyksen alaosastoksi. Työväenyhdistykseen kuulumisen kun merkitsi voimakasta värin tunnustamista.

Ammatillisiin ja taloudellisiin periaatteisiin liitettiin siten myös yhteiskunnallisia ja poliittisia tavoitteita, jolloin suuri joukko mukaan ilmoittautuneista katsoi viisaammaksi vetäytyä syrjään, sillä työväenyhdistykseen kuulumisen merkitsi voimakasta värin tunnustamista.

Ehdotus työväenyhdistykseen liittymisestä oli peräisin leipureilta.

Ateneumin kokouksen jälkeen, uusi perustamiskokous 15.7.1888. Syntyi Helsingin Työväenyhdistyksen Mekaanillinen Ammattiosasto.

Velvoite ammattiosaston jäsenille; heidän piti liittyä samalla johonkin sairaskassaan.

Helsingin Työväenyhdistyksen Mekaanillinen Ammattiosasto

1. Toimintavuosi

Tavoitteeksi nostettiin nuorempien työmiesten ja oppipoikien ammattikoulutuksen parantaminen. Päätettiin myöntää 20 ja 30 markan apurahat ko. tarkoitusta varten, mikäli osaston varat sen sallivat.

Ongelmaksi tiedostettiin tuoloin myös mekaanisten tehtaiden työntekijöiden osallistuminen yleisiin rientoihin.

Syitä tähän kartoitettaessa saatiin selville seuraavaa:

- koulutiedot
- pitkä työaika
- ”köyhät vaatteet”

Perustamisvuoden (1888) lopussa osastossa oli vain 32 jäsentä.

2. Toimintavuosi

Keskusteltiin työajan lyhentämisestä ja palkan suhteesta siihen.

Katsottiin oppilaiden tarvitsevan ”verhopukuja” vaatteita tarväävisissä töissä. Asiassa päätettiin kääntyä työnantajien puoleen, jotta he hankkisivat suojapuvut oppilaille.

Keskusteltiin samaarialaisoppijakson (ensiapukurssi) aikaansaamisesta ammattilaisille. Kurssi pantiinkin toimeen syksyllä.

Käytiin keskustelu ammattikirkoston perustamisesta.

1.6.1890 siirryttiin työnantajan päätöksellä 11-tuntiseen työpäivään.

Helsingin Konetehtaalisten ammattiosaston jäsenmäärä vuosina 1888–1899:

v. 1888	32 jäsentä
v. 1889	64 jäsentä
v. 1890	62 jäsentä
v. 1891	49 jäsentä
v. 1892	25 jäsentä
v. 1893	28 jäsentä
v. 1894	ei tietoa
v. 1895	ei tietoa
v. 1896	ei tietoa
v. 1897	ei tietoa
v. 1898	35 jäsentä
v. 1899	76 jäsentä

Ammattiosaston ensimmäinen alatoimikunta (jaosto) oli huvitoimikunta. Se järjesti jäsenilleen retkiä mm. Fölis- ja Melkösaareen, Seurasaareen sekä Iso- ja Pieni Mjölöön (Jauhosaari). Huvitoimikunnalla oli kuitenkin pula aktiivisista jäsenistä. Pitkä päivätyö tehtaassa karsi ihmisten osallistumista vapaa-ajallaan osaston toimintaan.

Tekstin koonnut:

Jarmo Jääskeläinen

Lähde; Koivisto, Johan:
Suomen Metallityöväen Liitto
1899–1930

1900-luvun alku Työväen lakkoja

Lakko; esimerkki 1

Lakko 20.4–21.5.1906 Mekaaninen tehdas, Lehtoniemi.

Lakkoilun syy; työntekijöiden palkankorotuspyyntö 5p/tunti.

Lakko kesti 31 päivää. Tulos; työntekijät erotettiin ja heidän tilalle otettiin uudet.

Lakko; esimerkki 2

Lakko 6.7–16.11.1906 Kaikki mekaanilliset tehtaot Helsingissä,

n. 3000 työntekijää. Lakon aihe; palkkauskysymys. Lakko kesti

132 päivää, tulos; sovinto molemminpuolisilla myönnytyksillä.

Metallityöläisten Liiton perustaminen

Perustava kokous Helsingissä kesäkuun 21-23 päivänä 1899.

”Metalliosastojen yhteistoiminnan tarpeen toi esille Tampereen kone- ja metalliammattiosasto v.1898. Se esitti kysymyksen helsinkiläisille, jotka konetehtaalaisten johdolla ryhtyivät valmistelemaan yhteistä kokousta. Helsinkiläiset valitsivat keskuudestaan komitean, jossa kullakin osastolla oli neljä edustajaa. Tämän komitean toimesta lähetettiin kaikille metalliosastoille ja muidenkin metalliteollisuuspaikkakuntien työntekijöille tiedustelu, kannattavatko he metallityöntekijäin yleistä kokousta ja millaisia keskustelukysymyksiä tässä kokouksessa tulisi käsitellä. Osastoilta tuli lukuisia myönteisiä vastauksia ja keskustelukysymyksiäkin esitettiin hyvin runsaasti. Myönteinen suhtautuminen johti siihen, että ensimmäinen kone-, rauta- ja metallityöntekijäin edustajain yleinen kokous pidettiin Helsingissä kesäkuun 21–23 päivänä 1899.

Kokouksen puheenjohtajana oli seppä Hj. Hammar ja sihteereinä toimivat kirjailija Otto Tiuppa ja levyseppä Heikki Arvonen.

Päätarkoitus oli saavutettu, oli syntynyt liitto, johon jokainen Suomessa työskentelevä metallityöntekijä sai liittyä.

Ilmarinen, lehti, jonka tämä kokous oli perustanut, totesi ensimmäisen näytenuumeronsa viiden-

nellä sivulla:

”Tuo kone-, rauta- ja metallityöntekijäin edustajain ensimmäinen kokous:

la’ un hiihti,
latvan taitti,
oksat karsi,
tien osotti,
josta nyt tie menevi,
uusi ura urkenevi.”

Työnantajaliiton historia kertoo, että työnantajat ”näkivät työläisten liitot vihollisina, kotimaisen teollisuutemme ja sen kehityksen vahingollisina vastustajina ja vaarana koko elinkeinoelämälle”.

Kuva Metallityöväenliiton perustavasta kokouksesta. Puheenjohtaja keskellä vaaleassa takissa. Hänestä oikealle eturivissä Heikki Arvonen Konetehtaalaisten osastosta.

Helsingin Metallityöntekijäin

Historiaa pitkin poikin

1910 Suomessa oli neljä metallialan ammattiliittoa ja Helsingissä 11 metallialan ammattiosastoa, vieläpä ammattikunnittain jakautuneina. Taustalla olivat laajat erimielisyydet ja eripuraisuus. Vasta vuonna 1917, viimeisenä pienliittona liittyi Suomen läkki-, pelti- ja vaskiseppien liitto yhteiseen Metalliliittoon:

”Vielä 1910 maassamme oli neljä metallialan liittoa ja Helsingissä 11 metallialan ammattiosastoa ammattikunnittain jakautuneina. Ammattikuntalaisuus oli johtanut siihen, että samassa teollisuuslaitoksessa työskentelevät työläiset eivät tienneet toistensa päätöksistä. Myös hajanaisuudesta johtuvaa varaintuhlausta pidet-

tiin hyvin pahana. Asiasta oli keskusteltu paljon Työmies-lehden palstoilla. Lehti tervehtikin ilolla sitä kun konetehtaalaiden, viilajain ja rautasänkytehtaalaiden ammattiosastot ryhtyivät neuvottelemaan yhteisen ammattiosaston perustamisesta.

Viilajain osasto oli näistä osastoista suurin, konetehtaalaiden osasto puolestaan Metalliliiton vanhimpia ja myös yksi merkittävimmistä. Konetehtaalaiden ammattiosasto oli perustettu jo vuonna 1888.

Neuvottelut johtivat tulokseen, ja **2.1.1911** Työmies-lehti saattoikin kertoa uuden ammattiosaston, Helsingin Metallityöntekijäin Ammattiosaston tulleen perustetuksi.

Helsingin Metallityöntekijäin ammattiosasto perustettiin **30.12.1910**. Se sai Metalliliitossa järjestysnumeron 2.”

(kappale lainattu Pirjo Karppisen teoksesta)

Helsingin Metallityöväen ammattiosasto on aina ollut luonteeltaan useita työpaikkoja koova osasto. Siksi sen toiminnassa syntyneissä papereissa ei näy se työ, jota yksinäisillä työpaikoilla tehtiin työläisten välittömien olosuhteiden parantamiseksi. Työ, jota tekivät ammattiosastoon kuuluvat työhuonekunnat ja työpaikkojen luottamusmiehet. Vain tilanteiden kärjistyessä, niitä käsiteltiin ammattiosaston toimikunnassa ja osaston kokouksissa.

Helsingin Metallityöntekijäin yhteinen huvitoimikunta vuodelta 1910

Ammattiosaston perustaminen

Helsingin Metallityöväen ammattiosasto N:o 2 vuodelta 1917

Venäjän maaliskuun vallankumous vuonna 1917 kasvatti räjähdysmäisesti myös Metalliliiton jäsenkantaa. Mukaan toimintaan tuli paljon uusia, innokkaita aktiiveja. Suomeen päätettiin ryhtyä vaatimaan 8-tuntin työpäivää samaan aikaan kuin Venäjällä vallankumousmyllerryksissä. Suomessa järjestettiin työnantajien kanssa käytävien neuvottelujen vauhdittamiseksi laaja lakko (18.4.1917). *Lain 8-tuntisesta työpäivästä piti astua ensimmäisen kerran voimaan 23.2.1918.* Vaan toisinkin kävi...

Vuonna 1917, tilanteita alkoi kärjistyä monella taholla. Hintojen nousu, varsinkin elintarvikkeiden kohdalla, johti työnantajaliitolle esitettyyn laajaan palkankorotuspyyntöön. Vaikka pyydetty korotukset saatiinkin, alkoi metallialalla esiintyä yhä laajemmin myös työttömyyttä. Suomen Ammattijärjestön edustajakokouksessa 12.11.1917, mieliala alkoi olla vallankumouksellinen. Työväestön aseman jatkuva heikkeneminen johti lopulta yleislakkoon. Lakon sovittelusta heräsi kiistaa jäsenjoukkojen ja työväenliikkeen johdon välillä.

Hiukan myöhemmin, laajan poliittisen kuohunnan jälkeen, puhkesi kansalaissota. Sen seurauksena työväenliikettä kohtasi laaja hajaannus.

Kansalaissodan jälkeiset kaksi vuotta:

Helsingin Metallityöväisten ammattiosasto 2:n ensimmäinen kokous sodan jälkeen pidettiin 15.12.1918, Sörnäisten työväenyhdistyksen talolla. Paikalla oli n. 60 jäsentä. Nimettiin jäsenmaksujen kantomiehet yhdeksälle työpaikalle ja osaston toiminta alkoi muutenkin nousta. Hallitus oli lykännyt työnantajien pyynnöstä 8-tuntin työaikalain voimaan-

tuloa kaksi kertaa, joka kasvatti vaatimuksia lain voimaan saamiseksi. Strömbergin työläisten työhuonekunta lähetti 1919 ammattiosastolle kirjeen, jossa se ilmoitti itse aikovansa toteuttaa 8-tuntin työaikalain. Ammattiosasto totesi kuitenkin, että lakkolupaa ei siinä tilanteessa voitu antaa. Toukokuussa 1920 8-tuntin työajasta saatiin sopimus liittojen välillä.

Työväenliikkeen poliittinen hajaannus näkyi myös ay-liikkeessä.

Helsingin Metallityöväen ammattiosaston johtokunta keskusteli jo vuoden 1918 lopussa eroamista puolueesta. Lopullinen ero Sdp:stä tuli vuoden 1920 alussa.

Lähteet:

Pirjo Karppinen; Helsingin Metallityöväen ammattiosasto N:o 5 70v.

Koivisto; Suomen Metallityöntekijäin Liitto 1899-1929

Ammattiosaston käsinkirjoitetun lehden kansi lähes 70 vuoden takaa

Teollisuusneuvostot

Jos jokin asia nykyisen Liittomme ja sen edeltäjien historiassa on kuohuttanut mieliä ja aiheuttanut yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja tarkoituserien hämärtymistä, sellaiseksi on ehdottomasti nimitettävä asia ay-liikkeen järjestömuodon rakentumisesta eli teollisuusneuvostoista. Oman arvonsa ansaitsevat toki muutkin kuohunnat aina Venäjän vallankumouksesta ja kansalaissodasta lähtien, mutta teollisuusneuvostot ja niihin tähtäävä toiminta aiheuttivat aikanaan sen, että Suomessa alkoi uudelleen ns. poliittisen vainon aika-kausi, ja sen kohteena oli yleisesti hyväksytty ja sallittu ay-toiminta.

Tapahtumat johtivat 1920-luvun lopulla lopulta 1200 ammatillisen järjestön lakkauttamiseen. Mukana myös silloinen Suomen Metalliteollisuusliiton Liitto.

Mikä on siis käsite teollisuusneuvosto ja mitä se pitää sisällään? Miksi siitä muodostui niin pelottava asia, että työnantajat eivät missään muotoa halunneet tunnustaa kyseistä asiaa ja eivätkä halunneet olla sen kanssa missään tekemisissä. Päinvastoin, sitä vastaan ryhdyttiin mitä ankarimpiin vastatoimiin.

Olen referoinut ja lainannut suoraan seuraavissa kappaleissa olevat tiedot Metalliliiton historia-kirjoista, joten niitä ei pidä pitää minun omina mielipiteinäni. Yhdessä kohtaan nostan historian tapahtumat nykypäivän kontekstiin, että lukijan on helpompi assosioida se seikka, etteivät historian tapahtumat loppujen lopuksi mitenkään ainutkertaisia ole. Samaa voi tapahtua myös tulevaisuudessa.

Lähdeluettelo on mainittu kokonaisuudessaan tämän kirjoituksen lopussa.

Tiedot koonnut:
Jarmo Jääskeläinen

Järjestömuodon uusimispyrkimys ilmeni jo vuonna 1914 pidetyssä edustajankokouksessa, jolloin periaatteessa siirryttiin teollisuusliittomuodon kannalle. Seuraavassa kokouksessa 1917 asiaa kehiteltiin edelleen, mutta olosuhteiden pakosta jäi suunnitelma vielä toteuttamatta.

Metalliteollisuusliiton Liiton VIII Edustajankokous (vrt. nykyinen Liittokokous) nosti ilmaan kuitenkin hypoteettisen, mutta konkreettisen kysymyksen: ”Miten aiotaan ammattiyhdistysliike tässä maassa rakentaa ja sen alkuunpanijana on metalliteollisuusliiton liitto?”

Lokakuun alussa 1919 pidettiin Paperiteollisuusliiton Liiton kutsusta Tampereella teollisuusliittokokouksesta neuvottelukokous, johon myös Metalliliiton edustajat osallistuivat. Pohdinnassa mm. vallanjako teollisuuslaitoksissa, mikäli laajamittaisiin yhdistymisiin teollisuusneuvostoiksi päädyttäisiin.

Eräs teollisuusliittoajatuksen perusidea oli kiistämättä seuraavanlainen ajatelma:

”Työriita-asioissa päätettiin soveltaa sellaisia menettelytapoja, jotka tekevät toiminnan nopeaksi ja joustavaksi, jottei työntekijöillä jäisi yhtään edullista tilannetta käyttämättä etujensa valvomisessa työnantajan riistoa vastaan”

Kyse oli siis ay-toiminnan tehostamisesta sellaiseksi kollektiiviseksi toiminnaksi, joilla taat-taisiin työntekijöiden täydellinen hallinta itseään koskevissa asioissa. Edellä lainattu toteamus johtikin siihen, että Metalliliitto linjasi toimintaansa niin, että se päätti käyttää kaikkia tilanteisiin soveltuvia menettelytapoja jäsentensä oikeuksien ja vaatimusten puolestaksi.

Vallalle kun oli päässyt käsitys, että tähänastisilla järjestömuodoilla ei kyetä tehokkaasti taiste-

lemaan kapitalistisessa yhteiskunnassa työläisten etujen puolesta, koska vastassa olivat keskitetysti työnantajaliitot työtaistelurahastoineen.

Niinpä päädyttiin teollisuusliittomuotoon järjestömuotona.

IX edustajankokouksessa todettiin, että myös Ruotsissa oli herännyt idea samankaltaisesta toiminnasta. F. Ekman totesi terveisinä, että ”nyt on Ruotsissakin päästy niin pitkälle, että metallityöläiset ovat alkaneet suunnitella ns. teollisuusliittomuotoa. Tarkoituksena on saattaa kaikki metalliteollisuuden alalla työskentelevät, tekivät he sitten työtä käsillään tai päällään, liittymään yhteen ainoaan liittoon. Juoksupojista insinööreihin saakka.”

IX edustajankokouksen johdosta tapahtui Metalliliiton organisaatiossa lähes täydellinen vallankumous, jonka vertaista tuskin löydetään Suomen ammatillisen järjestelmän historiassa.

Kun tarkastellaan ko. edustajankokouksen antia laajemmin, voidaan todeta, että teollisuusliittopyrkimys osoittautui varsin yleiseurooppalaiseksi ilmiöksi. Uuden järjestömuodon uskottiin tekevän liitot kykeneviksi, tarpeen vaatiessa, ottamaan haltuun teollisuuslaitosten hoidon.

Näin asiasta lausui aikanaan edustaja Nurmioho: ”Meidän on lähdeittävä siitä näkökohdasta, että järjestömme kykenevät, jos tällainen tilanne uudistuu, pitämään teollisuuslaitokset käynnissä. Eikä ainoastaan käynnissä, vaan on saatava parannuksiakin aikaan.”

Em. toteamus, ottamaan haltuun teollisuuslaitosten hoidon, luultavasti varmisti sen, että teollisuusneuvosto suunnitelmien syntymetreillä varmistettiin samalla myös ko. ajatuksen varsin lyhytaikainen elämä, koska työnantajat tuskin tulisivat kyseistä ajatusta koskaan ja missään olosuhteissa hyväksymään. Asia on kuitenkin kokonaisuudessa tarkasteltuna mielenkiin-

Helsingin Metallityöntekijäin Teollisuusneuvosto vuodelta 1921

toinen, sillä historian tapahtumista löytyy selkeitä yhteneväisyyksiä myös nykyaikaan. Esimerkkeinä monet globalisaatiokehityksen seurauksena tapahtuneet, varsinkin teollisten tuotantolaitosten lopettamiset Euroopassa, mutta myös USA:ssa, ja niiden siirtyessä yksipuolisen ja monien mielestä, lyhytnäköisen omistajapolitiikan seurauksena ns. halpojen tuotantokustannusten maihin. On monin puheenvuoroin herätty puhumaan protektionismin uudelleen esille nostamisesta. Suomessa esimerkiksi voidaan tähän asiayhteyteen nostaa Kemijärven sellutehdas.

Uusi järjestömuoto otettiin käyttöön vuoden 1923 alussa. Samalla alkoivat myös uuden järjestömuodon hankaluudet. Mm. Vaasassa viranomaiset estivät teollisuusneuvoston kokouksen pitämisen samana vuonna. Sorsakoski ja siellä sijaitseva terästehdas nousi useiden tähän seikkaan liittyvien, negatiivisten tapahtumien keskipisteeksi. Kuohuntaa esiintyi myös useilla muilla paikkakunnilla.

Helsingissä siirtyminen teollisuusneuvostoihin tapahtui siten, että muut ammattiosastot alkoivat liittyä Helsingin Metallityöväen

ammattiosastoon, josta muodostettiin teollisuusneuvosto.

Kuten alussa jo totesin, tapahtumat johtivat lopulta 1200 ammatillisen järjestön lakkauttamiseen sekä silloisen Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin Liiton hajottamiseen.

Syyksi tähän kaaokseen ja kuohuntaan voidaan historiankirjojen sivuilta löytää loppujen lopuksi varsin yksiselitteinen syy. Työnantajat eivät juurikaan riemastuneet kaavailluista teollisuusliittohankkeista, koska heidän mielestään toiminta oli kommunistista ajattelua ja kommunistien organisoimaa. Asia sai yhteiskunnalliset mittasuhteet sen vuoksi, että kommunistisen toiminnan katsottiin olevan myös valtion vastaista toimintaa. Siksi työnantajien ja valtiovallan oli helppo toimia yhdessä tämän asian suhteen.

Lopuksi vielä kymmenennessä liittokokouksessa mukana olleen edustaja Virran kannanotto tähän asiaan:

”Ne viisi vuotta, jotka yhdeksänstä liittokokouksestamme ovat menneisyyteen vierähtäneet, ovat olleet Suomen työtätekeväille luokalle sangen kohtalokkaita.

Raskas poliittinen sorto koko työväenluokkaa ja ennen kaikkea sen järjestöjä vastaan on esiintynyt tavalla, jonka vertaista tuskin voidaan aikaisemmilta ajoilta osoittaa. Tämä sorto ei ole rajoittunut yksinomaan työväen poliittisiin järjestöihin, vaan se on hyvin monessa muodossa koskenut myöskin ammatillisia järjestöjä ja niin ollen meidänkin liittomme toimintaan. Eräässä suhteessa ovat vainotoimenpiteet liittomme järjestöjä vastaan olleet vielä räikeämpiä kuin yleensä, joka on osaksi johtunut siitä, että liittomme perusjärjestöt, teollisuusneuvostot, ja työpaikkajärjestöt ovat viime liittokokouksen jälkeen muodostetut luonnollisten teollisuusliittomuotojen pohjalle ja joita kapitalistit ovat selittäneet poliittisiksi ryhmittymiksi.”

Lähdeluettelo:

Johann Koivisto: Suomen Metallityöväen Liitto 1899–1930, Suomalaisen Kirjallisuuden Kirjapaino Oy, 1963, Helsinki

Karl Gustaf Kunnas: Suomen Metallityöväen Liitto 1930–1949, Frenckellin Kirjapaino Oy, 1974, Helsinki.

www.vaasanmetalli28.fi, Internet sivuja lainattu 22.3.2008.

Metalli Vitosen 1920 ja 1930 luvut

1920 osaston puheenjohtajana toimi **Jaakko Kivi**, joka jatkosodan jälkeen oli Metalliliiton 2. puheenjohtaja. Lakkoliikehdintä alkoi myös uudelleen, taustalla edelleen vaatimus 8-tuntisesta työpäivästä. Ammattiyhdistystoimintaan osallistuvia kohtaan alkoi esiintyä myös poliittista vainoa. Vaikeista oloista huolimatta, ay-toiminta kuitenkin pikkuhiljaa voimistui. Luottamusmiehiä alkoi olla useimmilla työpaikoilla ainakin laivatelakoilla, Valtion ase-pajalla ja konepaja Ahjossa. Ay-liikkeen järjestämiin kuukausikouksiin saattoi helposti osallistua yli 100 osanottajaa, mikä kertoo myös aktiivisuuden ja kiinnostuksen selvästä noususta.

Eräs 1920 luvun eräänlainen ”poliittinen” vedenjakaja ammattiyhdistysliikkeessä oli nk. kansainvälisyyskysymys. Vastakkain olivat nk. Amsterdamin Internationaali sekä Moskovan nk. Punainen Internationaali. Tuolloin pidetyissä laajoissa äänestyksissä, Helsingin Metallityöntekijäin ammattiosaston jäsenistä 2/3 olisi halunnut, että kansainvälisyyskysymyksessä olisi noudateltu samoja periaatteita kuin nk. Punaisessa Internationaalissa. Tästä voidaan päätellä, että ay-liikkeen politisoituminen oli pysyvä ilmiö ja sisäisten ristiriitojen olevan käytännössä sovittamattomia. Vastakkain kun olivat jo tuolloin vahva vasemmistolainen suuntaus ja toisaalta sosiaalidemokratia, joka halusi selkeästi irtautua silloisen Venäjän vaikutusvallasta.

1920-luvulla Helsingin Metallityöväen ammattiosasto muodosti Helsingin teollisuusneuvoston.

Tästä kaudesta on erillinen kirjoitus lehdessä.

Seurasi 20–30 lukujen taitteen kuohuntaa. Suuren laman, lapualaisliikkeen ja Metalliliiton hajoamiseen johtaneiden tapahtumien seurauksena uusi Metalliliitto perustettiin 16.11.1930. Myös Helsingin Metallityöväen ammattiosasto perustettiin uudelleen. Tosin aikaisempi ammattiosaston lakkauttaminen oli tehty vain teknisesti, kuten järjestötoiminnassa nykyäänkin tehdään, jos ammattiosasto ”lakkautetaan”, mutta ne syystä tai toisesta liitetään toiseen ammattiosastoon.

25.1.1931 perustettiin sitten nykyinen ammattiosasto **Vitonon**, joka sai nimensä ja numeronsa liittyessään tuolloin Suomen Metallityöväen Liittoon. Ammattiosasto sai oman toimiston Silta-saarekatu 8-10:stä. Toimiston olemassaolo vakiinnutti ammattiosaston toimintaa merkittävästi. Toimikunnan kokoukset pystyttiin pitämään säännöllisesti, samoin eri osastojen kokoukset. Myös jäsenmaksun kanto pystyttiin kohdentamaan toimistotyöajan puitteisiin perinteisen, työpaikoilla tapahtuvan jäsenmaksujen keräämisen sijaan, joka käytäntönä ei kuitenkaan vielä kokonaan lakanut olemasta, varsinkaan suurilla

metallialan työpaikoilla.

1934, ammattiosaston puheenjohtajana toimi Vihtori Väänänen. Hänen puheenjohtajuuskauttaan varjostivat kiistat Metalliliiton kanssa. Väänänen loi pohjan ammattiosastojen yhteistyölle ja niin Helsingissä todettiin kahden suuren paikallisen ammattiosaston, 5 ja 74 yhteistyön aikakauden alkaneen. Nämä ammattiosastot tekivät aktiivisina esityksiä silloiselle Metalliliitolle, mm. liittokokousten välisen ajanjakson pituudesta sekä jäsenten erottamishdoista. Osastot yhdistyivät vuosien 1937 ja 1938 vaihteessa, jolloin ao 74 lakkasi olemasta.

Metalli Vitosen jäsenmäärä lisääntyi voimakkaasti vuosikymmenen lopulla. Vuonna 1938 jäseniä oli 1866, kun vielä kaksi vuotta aikaisemmin luku oli 459.

Ennen sotavuosia koettiin vielä merkittävä, koko järjestökenttää ravistellut metallialan lakko. Crichton- Vulcanin konepaja Turussa ryhtyi lakkoon, johon osallistui n. 1600 työntekijää. Lakko aiheutti vakavia ristiriitoja silloisen SAK:n ja Metallityöväenliiton välillä. Ammattiosasto 5 tuki voimakkaasti Turkulaisia tovereita, Helsingin Mustikkamaalla järjestettiin ”taistelujuhla”, jonka rahallisesta tuotosta puolet lähetettiin Crichton- Vulcanin lakkoileville työntekijöille. Metalliliiton toimitsijat eivät taas puolestaan juurikaan hyväksyneet ammattiosasto 5 toimia, vaan pyrkivät estämään aktiiviset tukitoimet Turun lakon tukemiseksi. Huhtikuussa 1939 alkanut lakko loppui vasta elokuun lopulla.

Helsingin Metallityöväen ao:n toimikunta v. 1936

Sota-aika

Talvisota syttyi vuoden 1939 marraskuussa, jolloin Suomen sotilasviranomaiset ottivat haltuunsa Hakaniemessä edelleen sijaitsevan Helsingin Työväenyhdistyksen omistaman työväentalon.

Toimenpide vaikeutti myös ammattiosasto 5 toimintaa, joka joutui kokoontumaan tapahtuman seurauksena muissa tiloissa, mm. ravintola Tenhossa. Edunvalvonta kuitenkin jatkui ja monet työhuonekunnat esittivät osastolle palkankorotusesityksiä. Toimintakerptomuksessa 1940 on ”härkämpäisemmäksi työnantajaksi” nimetty Polsa, jonka työntekijät joutuvat joka vuosi ajamaan lakolla läpi palkankorotukset.

Vuonna 1940, talvisodan päättymisen jälkeen, tulivat ajankohtaiseksi uusien suhteiden luomiset Neuvostoliittoon rauhaan ja ystävyyteen liittyvän yhteistoiminnan kautta, johon ammattiosasto 5 suhtautui myötämielisesti, Metalliliiton jyrkästä vastustuksesta huolimatta.

1940 oli Helsingin Metallityöväen ammattiosastolle myös hajaannuksen aikaa. Helsingin Kone- ja Siltatehtaalaiset perustivat oman ammattiosaston (Ao 4). Tapahtumien taustalla oli useita kiistoja ja varsin tuttu yksittäinen seikka, poliittinen erimielisyys vasemmiston ja sosialidemokraattien kanssa. Ammattiyhdistystoimintaa värityivät tuolloin myös nykyisen Suojelupoliisin edeltäjän, Etsivän keskuspoliisin vakoilutoimet ja soluttautumiset ammattiyhdistysliikkeeseen. Myös Metalliliiton toimesta tehtyjä ”puhdistuksia” tapahtui. Syyksi ilmoitettiin ”Liiton vas-

taisen, epäsolidaarisen toiminnan nujertaminen”.

Ennen jatkosotaa osastossa oli työhuonekunnat Syytin-Lönnströmin, Elannon konepajan, Kaapelitehtaan, Palokalustotyöläisten, Nordqvistin, Malmin Metallikutomon, Hietalahden laivatelakan, Kastorin, Hetekan ja pienliikkeiden työläisten keskuudessa.

Jatkosodan alussa vangittiin osaston toimitsija Aaro Kauhanen ja sotavuodet olivat muutenkin vaikeaa aikaa toiminnalle, kun monia aktiiveja erotettiin osastosta Metalliliiton vaatimuksesta.

Sodan jälkeiset vuodet ja 1950 luku

Vuonna 1945 ammattiosasto 5:n puheenjohtajaksi valittiin Aaro Kauhanen. Osaston toiminta ja jäsenmäärä kasvoi nopeasti. Jo vuoden 45 keväällä toimitsijaksi palkattiin Siiri Kärkäs, Aaro Kauhasen tultua valituksi liiton Helsingin piirin piiriasiamieheksi. Vuosikymmenen lopulla poliittiset erimielisyydet osaston sisällä kasvoivat, ja vuosikokouksissa äänestettiin henkilövalinnoista. Aktiivisuus osastossa oli korkealla, 1948 vuosikokouksessa oli paikalla noin 1000 osallistujaa.

Hajaannus tuli lopullisesti 1950, sosialidemokraattien perustaessa uuden ammattiosaston Helsinkiin. Tuolloin perustettu osasto 77 toimii edelleen samoilla alueilla Metalliviitosen kanssa.

Ammattiosaston toiminnassa rauhentyö oli 50-luvulla näkyvästi mukana. Osastoon perustettiin Rauhankomitea ja osasto allekirjoitti Maailman Rauhaneuvoston vetoomuksen viiden suurvallan konferenssin koollekutsumiseksi.

Vuoden 1955 yleislakko tuntui tietysti ammattiosaston toiminnassa. Osaston toimikunta hoiti lakotoimikuntana Viitosen osuutta. Osastossa lakkolaisten yhtenäisyys oli hyvä, eikä rikkuruutta juuri esiintynyt.

Lähde: Pirjo Karppinen, Helsingin Metallityöväen ammattiosasto N:o 5 70v.

Helsingin nuorisofestivaalit 1961

Metalli Vitosen 1960 ja 1970 vuosikymmenet

1960 Sosialidemokraattisen puolueen hajoamisesta johtuneet riidat ay-liikkeessä johtivat toisen keskusjärjestön, SAJ:n, perustamiseen SAK:n kilpailijaksi. Kahden keskusjärjestön keskinäinen ottelu vei pohjaa työläisten edunvalvonnalta. Metalli Vitosen toimintaan se ei kuitenkaan merkittävästi vaikuttanut, mutta kehitys nähtiin täällä hyvin huolestuttavana. Sosialidemokraatit pitivät vallan Metallityöväen liitossa ns. paperiosastojen avulla. Näissä oli usein vain muutamia jäseniä, ja ne ”herätettiin henkiin” vain liittokokouksen ajaksi. Metalli Vitosen

päätti vuoden 1964 alussa, että se ei tilitä liitolle meneviä jäsenmaksuja, ennen kuin demokratia on palautettu liittoon.

Vuosikymmenen puolivälissä käyntiin saatua ay-liikkeen eheyttämistä pidettiin tervetulleena. Metalliliiton 1967 liittokokouksen päättämä liiton sääntöjen demokratisoiminen toi pohjan edunvalvonnan ja yhteistyön parantamiselle.

Metallin lakko 1971 nosti metallialan työntekijöiden itsetuntoa ja näkyi järjestäytymisessä, myös Vitosen alueella tuli uusia työpaik-

koja ja jäseniä mukaan toimintaan. Ammattiosaston jäsenmäärä nousi 1973 yli 6000. Virallinen luku oli 6033, joka näiltä näkymin jää rikkomattomaksi ennätykseksi.

1970 luvun lopulla alkanut työpaikkojen lähtö Helsingistä vei jäsenmäärää alas, yhdessä piirirajan tarkistuksen kanssa. Mm. puheenjohtajana toimineen Olavi Lipposen työpaikka Printal Oy muutti Hankoon vuosikymmenen lopussa, ja sen jälkeen yritysten poismuutto vain kiihtyi 1980 luvulla.

Ammattiosaston vuosien 1976 ja -77 toimikunnat yhteiskuvassa

Ammattiosasto 5 vuonna 1980

Lyhennelmä Martti Korhonen kirjoituksesta

”Metalli Vitonen on perustamises-taan lähtien ollut helsinkiläisten pienten ja keskisuurten työpaikkojen ammattiosasto. Vuonna 1980 osaston piiriin kuuluu 65 sellaista työpaikkaa, joissa on valittu luottamusmies. Näissä 30:ssä toimii oma työhuonekunta. Suurimmas-sa työpaikassa on työntekijöitä 340, mutta valtaosa jäsenistöstä muodostuu muutaman kymmenen hengen työpaikoista. Lisäksi on useita sellaisia aivan pieniä työpaikkoja, joissa ei ole valittu luottamusmiestä, mutta joissa on jäseniämme.

70-luvun alku oli osastolle voimakkaan kasvun aikaa. Jäsenmäärä kohosi vuoteen 1975 mennessä yli 6000. Vuonna 1974 osasto osti Saariniemenkatu 4:n kiinteistöstä oman toimistohuoneiston, jossa mahdollistiin pitämään myös toimikunnan ja jaostojen kokoukset.

Ennen vuoden 1975 liittokokusvaaleja suoritettu piirirajojen tarkistus, jossa Helsingin kaupungin rajojen ulkopuolella olevat työpaikat siirrettiin uudenmaan piiriin alaisiin osastoihin ja samalla pois Vitosesta, merkitsi jäsenmäärän tuntuva laskua.

Erikoista huomiota Vitosen toiminnassa on kiinnitetty niin kotimaahan kuin ulkomaisiin kohteisiin suunnattuun solidaarisuustyöhön. Vietnamin sodan aikana ja sen jälkeen oli Vietnam voimakkaasti esillä. Chilen sotilasvallankaappauksen jälkeen oli vuorossa chileläisten auttaminen ja solidaarisuustyö heidän hyväkseen. Naisjaosto on jatkuvasti pitänyt yhteyttä chileläiseen kummiperheeseen ja tätä kautta aktiivisesti seurannut tapahtumia siellä. Kotimaisista solidaarisuuskohteista vuonna 1980 on mainittava teollisuustoimihenkilöiden ja metsurien lakot.”

Lähde: Pirjo Karppinen, Helsingin Metallityöväen ammattiosasto N:o 5 70v.

**Martti Korhonen
vuonna 1979**

Kuva vuodelta 1972 työehtosopimusvaatimusten valmistelukokous

HELSINGIN METALLI

Kalliola 29.3.2008

Osastomme juhla alkoi kymmenien ammattiosastojen ja muiden yhteistyökumppaniemme onniteluilla. Aukeamalla muutamia kuvia onnitelujen vastaanottotilaisuudesta.

Kuva: Pinja Sormunen

Ensimmäisenä vieraana oli Tampereen metalli 7. Vasemmalta Mika Kehä ja Kari Pekkarinen, metalli 7:n edustajina puheenjohtaja Pauli Shadrin ja toimitsija Petri Lahtinen

Kuva: Pinja Sormunen

Helsingin kirvesmiesten osaston puheenjohtaja Juha Partonen onniteluvuorossa

Kuva: Pinja Sormunen

Tornion metallin edustajat Juhani Jaako ja Paavo Salo luovuttivat osastonsa viirin juhlassa.

Kuva oik. Päivi Uljas ja Kai Laaksonen toivat SEL:n tervehdyksen

Kuva: Pinja Sormunen

Leena Nieminen, Marjo Katainen ja Marjatta Kortelainen toivat PAM os. 716 onnitelut

Kuva: Pinja Sormunen

120 VUOTTA JUHLA

Kuva: Tekla Pohjolainen

Oulun kaapelityöväen osaston puheenjohtaja Jari Ahokas

Kuva: Tekla Pohjolainen

Turun metalli 49:n tervehdyksen toivat puheenjohtaja Antero Palomäki ja Reijo Nylander

Kuva: Pinja Sormunen

Lahden metalli vuorossa. Pj. Juha Ulmanen ja toimitsija Kalervo Piipponniemi. Pentti Ruuhonen ja Mika Kehä vastaanottajina

Metalli 70:n edustajat Erkki Ollakka ja Kirsi Niemelä

Kuva: Tekla Pohjolainen

Porin metalli os. 6 puheenjohtaja Jari Huuhka ja Ari Saukkokoski vuorossa

Helsingin telakan osasto 41:n edustajat Seppo Järvinen ja Ilpo Haaja

Kuva: Pinja Sormunen

Avauspuheessaan Kari Pekkarinen selvitti ammattiosaston historiaa

Kuva: Pinja Sormunen

Heikki Lundin lauluissa oli sanomaa joka sai kaikki mukaansa

Kuva: Tekla Pohjolainen

Salissa oli tunnelma korkealla, jota juhla-alaistus vielä korosti

Kuva: Pinja Sormunen

Erkki Haapalainen lausui Metalli Vitoselle tekemänsä runon

Kuva: Pinja Sormunen

SAK:n hallituksen varapuheenjohtaja Matti Huutola esitti keskusjärjestön tervehdyksen

Kuva: Tekla Pohjolainen

Vitosessa vuosikymmeniä töitä tehneet Kalevi Kupiainen ja Erkki Hytönen juhlahahvilla

Kuva: Tekla Pohjolainen

Muutama vuosi sitten osastomme toimiston jättänyt Anneli Halonen oli paikalla yhtä iloisena kuin ennenkin

Kuva: Pinja Sormunen

Kansanedustaja Paavo Arhinmäki käytti juhlassa Eduskunnan puheenvuoron. Tämän ajan suureksi ongelmaksi työelämässä hän nimesi pätkä- ja vuokratyöläisten aseman

Kuva: Tekla Pohjolainen

Jalometallin osaston edustajat Minna Kukko ja Tiina Perttula.

Kuva: Tekla Pohjolainen

Europarlamentaarikko Esko Seppänen oli paikalla ilman puhevelvollisuutta. Puheenjohtaja Kehä keskustelemassa Seppäsen kanssa. Hän ei ollut ainut, jolla oli Eskolle asiaa, ollaanhan nyt runnomassa EU:lle perustuslakia.

Kuva: Tekla Pohjolainen

Monet järjestöt toivat osastollemme juhlassa muistoksi pöytälippunsa

Kuva: Tekla Pohjolainen

**Kari Pekkarinen ja Matti Huutola
Malja Metallin Vitoselle**

Kuva: Tekla Pohjolainen

**Metalli Vitosen entinen sihteeri Antti
Pihjala vasemmalla keskustelussa Kalervo
Saarisen kanssa**

Kuva: Tekla Pohjolainen

**Mojakka yhtye esitti omiaan ja Hiski Salomaan lauluja raikkaasti ja innostuneesti.
Juhlan yleisöstä useampi kävi kysymässä, mistä näin hyvä bändi löydetty, kun heidän
musiikkiaan ei kuule radiossa tai televisiossa vaikka syytä olisi.**

YHTEISYMMÄRRYS SOPIMUSTOIMINNASSA

Veikko Lehtonen

Hoidin Metalliliiton 2. puheenjohtajan tehtäviä vuosina 1980 – 1992. Työehtosopimuskierrroksesta toiseen toivoin, että sosialidemokraatit ja me kansandemokraatit olisimme voineet asettaa liiton sopimustavoitteet yhteisesti, neuvotella niistä yksissä tuumin ja lopulta päättää saavutetuista tuloksista yksimielisesti. Kovin usein ei toiveeni toteutunut.

Metalliliitto on yhteistyöjärjestö. Sen toiminnan kantavana ideana on koota metallialojen työläiset yhteiseen toimintaan yhteiseksi hyväksi.

Käsitykset siitä, mikä on yhteinen hyvä, poikkeavat toisistaan. Mikä näyttää hyvältä pääkaupunkiseudulla, ei ole sitä välttämättä

Pohjois-Karjalassa. Ja mikä sopii kaivosmiehelle, ei ehkä tyydytä elektroniikkatyöntekijää. Ala- ja aluekohtaiset erot voivat olla suuretkin, mutta näkyvimmat, kuuluvimmat ja sitkeimmät yhteistyön ongelmat ovat ilmenneet toisaalla: sosialidemokraattisen enemmistön ja kansandemokraattisen (nyt

vasemmistoliittolaisen) vähemmistön välillä.

Liiton valtuuston ja liittotoimikunnan pöytäkirjoista voi lukea ennen muuta tästä vastakkainasettelusta, mutta myös sellaisista erimielisyyksistä, joissa osa hallinnon vähemmistöryhmästä on irronnut omaksi ryhmäkseen.

”Ei ole ollenkaan huono asia, että tavoitteista ollaan eri mieltä”

Ei ole ollenkaan huono asia, että Metalliliiton tavoitteista ollaan eri mieltä. Pikemminkin päinvastoin. Erilaiset mielipiteet antavat hyvän tilaisuuden vertailla, kyseenalaistaa, tutkia, testata ja punnita esiin nostettuja vaihtoehtoja. Kaiken tämän vertailun, kyseenalaistamisen, tutkimisen, testaamisen ja punnitsemisen jälkeen voidaan varsin vankalta pohjalta tehdä niin hyvät valinnat kuin suinkin pystytään. Suuresta jäsenjoukosta ja aktiivien kirjosta löytyy aineksia tällaiseen prosessiin yllin kyllin.

Tästä ei ole huolta, huoli on toisaalla: Haluavatko liiton päättäjät tällaista valmistautumista työehtosopimusneuvotteluihin? Uskaltaako valtaa käyttävä enemmistö jakaa valtaa myös vähemmistölle? Ja uskaltaako vähemmistö ottaa vallan mukana myös vastuun kantakseen? Ja vielä: arvostaako metallityöläinen toista metallityöläistä ja hänen mielipidettään?

80-luvulla ei oikein haluttu, ei oikein uskallettu eikä oikein arvostettu. Sosialidemokraattinen enemmistö pitäytyi mieluummin omissa mielipiteissään kuin lähti kuulostelemaan täydentäviä tai vaihtoehtoisia ajatuksia kansandemokraattien suunnalta.

Yhteinen pohdiskelu saattoi olla jopa niin pelottavaa, että enemmistöjohto mieluummin valmistelee täysin irrallisia riidan aiheita, jotta omat rivit pysyisivät suorina.

– VAIKEAA MUTTA MAHDOLLISTA

Tätä tapahtui erityisesti 80-luvun alkupuolella.

Ei tämä ollut vierasta vähemmistöllekään. Löytyi kansandemokraattisestakin ryhmästä samanlaista henkeä. Puhuttiin ryhmän omaleimaisuudesta ja tehtiin pesäeroa sosialidemokraatteihin sellaisissakin tilanteissa, joissa kohtuullisella vaivannäöllä olisi löydetty yhteiset kannat. Turva-aitojen rakentaminen oli joillekin tärkeämpää kuin yhteistyö ja todellisuuspohjaisen ryhmäidentiteetin vaaliminen ja vahvistaminen.

Poliittisten ryhmien välinen kyriäily tai vastakkainasettelu ei ollut uutta. Pahempiakin aikoja oli eletty – jos hetkittäin myös parempia.

80-luvun alkupuolella tuli julkisuuteen tieto, että sosialidemokraatit neuvottelivat työehtosopimuksesta kansandemokraattien selän takana. Tämmöistä oli tapahtunut aikaisemminkin eikä sitä ollut kovin paljon haluttu salatakaan. Nyt se yritettiin pitää piilossa ja syykin oli yksinkertainen: sosialidemokraattien varjoneuvottelut rikkoivat selvästi tuolloin voimassa olleita Metalliliiton sääntöjä. Kukapa tämmöistä törkeyttä julkiseksi olisi halunnut.

Socialidemokraatit eivät luottaneet kansandemokraatteihin, kansandemokraatit eivät luottaneet sosialidemokraatteihin. Kyse oli luottamuksen puutteesta. Mutta ei vain luottamuksen puutteesta vaan myös puuttuvasta itseluottamuksesta. Kun ei ole itseluottamusta, tuntuu turvallisimmalta teljetä itsensä portittomaan karsinaan; ei porttia ulos eikä sisään. Sitä se oli. Molemmille.

“Luottamuksen kasvattaminen vei aikaa, niin myös itseluottamuksen kasvu”

Poliittisten ryhmien välinen yh-

teistyö parani 80-luvun loppua kohti, mutta todellisia tervehtymisen merkkejä se osoitti vasta 90-luvun puolella.

Muutokset ovat hitaita. Aiemmin vahvoina velloneet poliittiset intohimot väljähtyivät vähä vähältä. Luottamuksen kasvattaminen vei aikaa, niin myös itseluottamuksen kasvu. Joka tapauksessa 90-luvulla yhteistoiminta alkoi sujua selvästi aikaisempaa paremmin – siitäkkin huolimatta, vai siitäkkin syystä, että oli tehtävä poikkeuksellisen niukkoja ja epämiellyttäviä sopimusratkaisuja.

Kehitys ei tapahtunut ilman vaurioita. 80-luvun puolivälin jälkeen kansandemokraattinen ryhmä hajoosi kahteen osaan. Pienemmän ryhmän muodostivat he, joille peräänantamattomuus ja oma kuva olivat tärkeämpiä kuin järjestön sisäinen yhteistyö ja sen tulokset. Suurempaan ryhmään jääneille yhteistyö ja tuloksellinen toiminta olivat tärkeämpiä kuin henkilökohtaisesti kerätyt irtopisteet.

Tämä oli jako karkeasti; vivahdeita tämän jaon puitteissa kyllä riittää. Sosialidemokraattinen ryhmä säästyi tällaisilta vaurioilta.

Kansandemokraattinen ryhmä eheytyi aikanaan eikä varsinaisesta hajoamisesta ja kahtiajaosta enää ole merkkejä. Mutta jotkut ilmiöt ovat ikuisia, tai ainakin melkein.

Aina löytyy niitä, jotka kavahtavat, jopa pelkäävät yhteistyötä. Aina on niitä, joille oma on tärkeämpi kuin yhteinen. Aina on niitä, jotka luottavat värikkääseen sanailuun enemmän kuin harmaaseen ponnisteluun tulosten saavuttamiseksi. Niin näkyy olevan nytkin. Eikä tämä koske vain nykyisiä vasemmistoliittolaisia.

Kaikissa poliittisissa suuntauksissa on niitä, jotka haluavat yhteistyötä ja niitä, jotka mieluummin vaalivat erimielisyyksiä. Joskus tuntuu siltä, että yhteistyöihmiset löytävät toisensa yli ryh-

märajojen paremmin kuin ryhmätoverit toisensa. Samoin löytävät toisensa ne, jotka puolelta ja toiselta huutelevat yli ryhmärajan. Kaikuu mukavasti.

“enää ei kysytä jäsenistön mielipidettä neuvottelutuloksiin niin kuin vielä 80-luvulla kysyttiin”

Kaikille ei poliittisten valtaryhmien kautta toimiminen ole mahdollista tai mielekästä. Heillä on aivan samat jäsenoikeudet kuin poliittisesti sitoutuneilla jäsenillä. Heille on myös järjestettävä mahdollisuus käyttää näitä oikeuksiaan.

Työehtosopimustoiminnassa nämä mahdollisuudet eivät ole sillä tasolla kuin ne parhaimmillaan ovat olleet. Enää ei ammattiosastoilta pyydetä muutosesityksiä työehtosopimukseen niin kattavasti ja ponnekaasti kuin vielä 80-luvulla, enää ei valmistella sopimusneuvotteluja niin laajalla luottamusmiesjoukolla kuin tehtiin 80-luvulla, enää ei myöskään kysytä jäsenistön mielipidettä neuvottelutuloksiin niin kuin vielä 80-luvulla kysyttiin.

Onnistuminen työehtosopimusten valmistelussa on nyt aikaisempaa selkeämmin poliittisten ryhmien ja niiden keskinäisten suhteiden varassa. Tällä hetkellä suhteet ovat historiallisesti poikkeuksellisen hyvällä tasolla, mutta kuka uskaltaa sanoa, että tilanne jatkuu tällaisena?

Tehostetulla jäsendemokratialla vakautta vahvistettaisiin. Eikä jäsendemokratian lisäämisessä pitäisi olla mitään pelottavaa. Turvaahan se antaa ja voimia. Myös yhteisyyden kokemuksen.

Vitosen lähihistoriaa ja tätä päivää

Yhteistoiminta on vaikuttamisen kivijalka

SAK:n Helsingin paikallisjärjestössä, jota kutsuttiin nimellä HAP, oli 1970-luvulla vain vähän yli 20 jäsenosastoa. Ay-liikkeen sisäisen poliittisen kärhämöinnin takia kaikki Kansandemokraattien hallitsemat ammattiosastot olivat poissa paikallisjärjestöstä. Nostin tuolloin keskustelua HAP:n sisällä, miten saada lisää jäsenosastoja ja sitä kautta näkyvyyttä paikallisessa vaikuttamisessa.

Sen seurauksena 80-luvun taitteessa aloitettiin tunnustelut SAK:n poliittisten ryhmien, Metalliliiton ja KTV:n Helsingin aluejärjestöjen kanssa tilanteen korjaamiseksi. Kävimme muuttaman neuvottelun asiasta ja hyvässä yhteistyössä tehtiin ns. poliittinen sopimus jossa todettiin, että SAK:n sisällä Helsingissä on aika koota ammattiosastot yhteistyöhön, joka vahvistaa paikallisjärjestön toimintaa. Sopimus piti sisällään tasapuolisen paikkojen jaon HAP:n hallituksessa ja mm. lähivuosien jäsenmaksun suuruuden.

Mukana neuvotteluissa oli SAK:n ja em. liittojen toimitsijoita, sekä kentän edustajina minä ja Kari Pekkarinen, joka oli silloin Metallin Vitosen varapuheenjohtaja. Tavoitteena meillä oli SAK:n eri liittojen osastojen yhteistyön käynnistäminen ja suurempi vaikutusvalta Helsingin kaupungin päätöksentekoon ja suunnitteluun nähden.

Yhteisymmärryksen ja siitä seuranneen tiedotuksen tuloksena paikallisjärjestön osastojen lukumäärä nousi lähes 100 osastoon 90-lukuun tultaessa. Lähes kaikki metallin osastot liittyivät HAP:n jäseniksi ja samoin iso osa valtion ja kunnanalan, sekä palvelusektorin ammattiosastoista.

Olin itse 70-luvulta 90-luvun alkuun, pitkälti toistakymmentä vuotta, paikallisjärjestön tehtävissä; sihteerinä, varapuheenjohtajana ja puheenjohtajana.

HAP:n vaikutus näkyi 80-luvun kaupunkisuunnittelussa monella tapaa. Paikallisjärjestö oli mukana useiden koulujen sijaintia harkitessa, liikennejärjestelyjä suunniteltaessa, ja myös kaavoituksen valmistelussa. Olin HAP:n mandaatilla kaupungin suunnittelutoimikunnan varapuheenjohtajana. Toimikunnassa puheenjohtajana oli apulaiskaupunginjohtaja ja jäsenenä HAP:n lisäksi myös STTK:n, TVK:n ja Akavan paikallisten organisaatioiden edustajat.

Yhteistoiminnan ansiosta laajennetun HAP:n varapuheenjohtajana oli aluksi Vitosen edustajana Matti Väänänen. Sen jälkeen useita vuosia Seppo Koivukangas, vuoden 1993 äkilliseen kuolemaansa asti.

HAP ja Metallin Vitonen olivat myös 80-luvulla ajamassa maakaasuvoimalaa Helsinkiin. Tuolloin kaupunki lähti vielä energiapolitiikassaan kivihiilen käytön lisäämisestä. Maakaasuliike, jonka yhtenä puheenjohtajana oli Pekkarinen, sai tavoitteensa läpi ja maakaasuvoimala tuli Vuosaa-reen.

HAP oli tuohon aikaan vahvasti mukana myös kansainvälisessä vaikuttamisessa. Yhteistyötä tehtiin mm. Moskovan ay-liikkeen aluejärjestön kanssa ja samoin myös Pohjoismaiden pääkaupunkien ay-järjestöjen kanssa. Pohjoismainen yhteistoiminta on edelleen voimissaan, Moskovan kanssa tehty yhteistyö hiipui Neuvostoliiton sisäisten myllerrysten aikaan. Yksi osa Moskova-yhteistoimintaa oli lasten leirilomat vuorovuosina Helsingissä ja Moskovassa.

HAP:n puheenjohtajana ollessani hoidimme Seppo Koivukankaan kanssa HAP:n käytännön toimia, postitusta, kirjelmiä jne. useimmiten Vitosen toimistolla. Seppo oli myös keskeisesti tekemässä näkyvää juhlaa paikallisjärjestön täytässä sata vuotta 1989. Tuohon

Kuva: Pinja Sormunen

Mauri Helovirta osastomme 120 vuotis juhlassa

aikaan HAP:n hallituksessa oli myös näkyvänä toimijana Tapio Nurminen, joka myöhemmin toimi pitkään puheenjohtajana.

Yksi näkyvimmistä HAP:n toiminnoista oli Shell boikotti, joka johtui öljy-yhtiön rasistisesta politiikasta ja ay-liikkeen vastaisesta toiminnasta. Boikotti sai paljon julkisuutta ja myös vaikutti osaltaan yhtiön käyttäytymiseen. Näin voi mielestäni todeta, vaikka en yritäkään suurennella merkitystämme.

HAP teki 80-luvulla esityksen ammattiosastojen aloitteesta, Helsinki-lisän saamiseksi työehtosopimuksiin. Asia on mielestäni edelleen ajankohtainen, tosin se pitäisi laajentaa koskemaan koko pääkaupunkiseutua, sillä asuminen täällä on paljon muuta maata kalliimpaa.

Nyt eläkkeellä ollessani voin sanoa, että ay-liikkeen paikallinen yhteistoiminta oli työn ohella toinen elämäntapa, siinä toimessa Metallin Vitonen tuli tutuksi ja sen aktiiveista olen saanut pitkäaikaisia ystäviä.

Mauri Helovirta

Yhteistyö jatkuu

SAK:n Helsingin paikallisjärjestön ja Metalli Vitosen yhteistyö on jatkunut tiiviinä koko ajan, niin 1990- kuin 2000-luvullakin. Tuskin ainakaan lähivuosina yhteistoimintaan tulee säröjä, onhan HAP:n nykyisenä puheenjohtajana Kari Pekkarinen Metalli Vitosesta.

Metalli Vitosesta Koivukankaan ja Pekkarisen lisäksi Jarmo Harmaala on myös tehnyt ison työn Helsingin paikallisjärjestössä, jonka taloudenhoitajana hän on ollut jo 15 vuotta.

1993 paikallisjärjestö järjesti ensimmäisen kerran vappujuhlan Helsingissä, yhdessä Sosialidemokraattien, Vasemmistoliiton ja TUL:n Suur-Helsingin piirin kanssa. Tämä yhteistyö jatkuu tänäkin vuonna. 2000-luvulla Helsingin työväen vapun viettoon on kuulunut myös Vappumarssi, jonka järjestelyistä HAP alku-

vuosina vastasi. Nykyään siinäkin ovat mukana muutkin vappujuhlan järjestäjät.

HAP:n toiminnasta 2000-luvulta voisi mainita vaikka Pätkätyötilaisuuden 2005 Messukeskuksessa, jonka merkittävänä ideoijana oli Kai Laaksonen. Nostimme tuolloin esille nyt paljonkin huomiota saaneiden vuokra- ja pätkätyöläisten aseman. Kauniista puheista huolimatta, asiassa ei ole vielä riittävästi edistytty, mutta heitä ei enää voida myöskään sivuuttaa työehdoista päätettäessä.

Toinen näkyvä kampanja oli 2006 käynnistynyt Linnanmäen työntekijöiden työehtojen saaminen sopimuksen piiriin. Siinä on onnistuttu, ainakin siltä osin, että nyt Linnanmäen työntekijöillä on työehtosopimus. Tässäkin asiassa aloite tuli Metalli Vitosesta, johon silloinen Linnanmäen työsuojeluvaltuutettu kuului.

Helsingin vaikea asuntotilanne, erityisesti asumisen korkea hinta ja vuokra-asuntojen puute, on työllistänyt paikallisjärjestöä. Olemme yhdessä Vuokralaisten keskusliiton ja Helsingin kaupungin vuokralaisyhdistysten kanssa useamman kerran painineet kaupungin päättäjien kanssa tilanteen korjaamiseksi.

Olin HAP:n puheenjohtajana 1996 – 2005, tuona aikana paikallisjärjestössä eri alojen ammattiosastojen yhteistyö toimi mielestäni ilman isompia ongelmia. Suurin haaste oli tuolloin, ja on edelleenkin, saada koko SAK:n helsinkiläinen ”ammattiosastoperhe” mukaan yhteistoimintaan. Siihen työhön tarvitaan jatkossakin Metalli Vitosta ja sen aktiiveja. asiat ovat yhteisiä ja tulokset työstä hyödyttävät kaikkia helsinkiläisiä työntekijöitä.

Tapio Nurminen

Tapio Nurminen ja Kai Laaksonen antoivat Messukeskuksen tilaisuudessa työministeri Tarja Filatoville pätkätyöliikkeen vaatimukset.

Esko Seppänen

FLEXINSECURITY

Eurooppalaisessa työelämässä tämän päivän muotisana on "flexecurity" eli joustoturva. Sillä tarkoitetaan yhdistelmää, jossa työehdoilla joustattaminen palkittaisiin työllisyysturvalla.

Oikeampi sana niissä yhteyksissä on kuitenkin sana "flexinsecurity", joustoturvattomuus. Työpaikkoja ei EU:ssa nimittäin saa turvata halpatyövoiman maahantuloa ja -tuontia vastaan.

Laval-tapaus

Halpatyövoiman maahantuonnin sallimisesta oli kyse EY-tuomioistuimen tuomioissa ns. Laval- ja Viking-tapauksissa. Päätöksillä kyseenalaistetaan vapaa työtaisteluoikeus, ja se tehdään pääoman kaikkinaisten vapauksien turvaamiseksi. Laval-asiassa tuomioistuimen päätös merkitsee sitä, että Ruotsin työehtosopimusjärjestelmä ei kelpaa EU:lle. Ammattiliitot eivät voi enää laillisen lakon uhalla vaatia ulkomailta tuleville lähetetyille työntekijöille samoja työehtoja kuin ruotsalaisille duunareille. Ruotsin ay-väki ja demarijohto ovat kauhuissaan tuomioistuimen tulkinnasta. Tapaus koettelee myös Tanskaa. Siellä nostetaan - toisin kuin Suomessa - ammattiyhdistysliikettä solidaarisuustaitoon tasavertaisten työehtojen puolesta. Puolitoistatuhatta ay-vaaleilla valittua tanskalaista ay-luottamushenkilöä, pääasiassa demareita, on allekirjoittanut vetoomuksen työtaisteluoikeuden turvaamisen koplaamisesta EU:n uuden perustuslain hyväksymiseen Tanskassa. He vaativat, että Lissabonin sopimusta on täydennettävä sellaisella klausuulilla, joka säilyttää lakon käytön kansallisten lakien mukaisessa toimivallassa. Jos ei täydennetä, Lissabonin sopimus on heidän mielestään hylättävä Tanskassa.

Vain suhteellinen lakko-oikeus

Viking-tapauksessa EY-tuomioistuin totesi Viking Linen Rosellan saaron - eli työtaistelun - kuuluvan EU:ssa perusoikeuksiin, mutta... Työtaisteluoikeutta voi rajoittaa muu EU-lainsäädäntö, muun muassa tavaroiden ja palvelujen tuotannon ja liikkumisen vapaus. Lakon pitää aina olla "oikeassa suhteessa" sillä ajettavaan asiaan.

Lakoille EU-rajat

EY-tuomioistuimen päätöksen mukaan järjestöillä on vain "unionin oikeuden mukaisesti... oikeus ryhtyä eturistiriitatilanteessa etujensa puolustamiseksi työtaistelutoimiin, lakko mukaan lukien." Se tarkoittaa, että lakko oikeus ei ole pyhä ja ehdoton. Uuteen perustuslakiin liitettävällä perusoikeuskirjalla ei paranneta nykyistä tilannetta. Artiklan selitystekstin mukaan "lakon toteuttamista koskevien menettelyjen ja rajoitusten osalta noudatetaan kansallisia lainsäädäntöjä ja menettelyjä". Tällainen selitysteksti ei kuitenkaan ole lainvoimainen toisin kuin EY-tuomioistuimen päätökset, joiden ensisijaisuus sanotaan selvästi perustuslakiin liitettävässä julistuksessa n:o 17. Lissabonin sopimuksessa tekstiä on vielä täydennetty neuvoston oikeusosaston tulkinnalla, joka perustuu tuomioistuimen aikaisempiin kannanottoihin oman valtansa rajattomuudesta. EU:n oikeuskäytännön mukaan sen lait ja tuomioistuimen tulkinnat ovat ylempiä kuin kansalliset lait. EY-tuomioistuin on lakien tulkinnan korkein oikeus, jonka tuomioista ei voi valittaa. Niin ollen Laval- ja Viking-oikeustapaukset ovat ay-liikkeen toimintaoikeuksien kannalta tuhoisia.

Ay-liike vaatii muutoksen perustuslakiin

Euroopan ammatillisen keskusjärjestön (ETUC) pääsihteeri **John Monks** otti näihin asioihin kantaa Brysselissä 28.2.2008 ay-aktiiville järjestetyssä kokouksessa. Hän vaati - koko eurooppalaisen ay-liikkeen nimissä - Lissabonin sopimusta vielä täydennettäväksi erityisellä "sosiaalisen edistyksen lausekkeella" (kuten oli menetely tietyn työllisyyslausekkeen lisäämisessä Amsterdamin sopimukseen). Monksin tuomio, jonka hän esitti kirjallisesti, oli tyly: "Sosiaalisen Euroopan ideaan on kohdistunut isku. Yksinkertaistaen sanottuna se työnantajien toiminta, jossa ne käyttävät vapaata liikkumista verukkeena sosiaaliselle dumpingille, johtaa siihen, että ay-liikkeen täytyy - viime kädessä tuomioistuinten kautta - oikeuttaa toimenpiteensä, joita ne panevat toimeen työnantajien taktiikkaa vastaan. Se on sekä väärin että vaarallista. Väärin, koska johtavana periaatteena pitäisi olla työntekijöiden oikeudet yhtenäiseen kohteluun työntekomaassa. Väärin, koska ay-liittojen täytyy olla riippumattomia. Ja vaarallista, koska se vahvistaa niiden kriittikkojen kantaa Euroopasta (lue: EU:sta), jotka ovat kauan sanoneet, että liberaalinen Eurooppa olisi ainainen uhka yleisesti erinomaiselle sosiaaliselle, kollektiiviselle neuvottelujärjestelmälle ja niille hyvinvointijärjestelmille, jotka on rakennettu toisen maailmansodan jälkeen."

Pääsihteerin johtopäätös oli, että "Euroopan (lue: EU:n) on nopeasti korjattava vahinko". Korjaus ehdotus hänellä oli se, että Lissabonin sopimus nyky muodossaan ei riitä turvaamaan ay-liikkeen oikeuksia ja että sitä on ennen lopullista ratifiointia täydennettävä sosiaalisella lausekkeella. Se on hurskas mutta toivoton toivomus tilanteessa, jossa yhä useammat maat ratifioivat sopimuksen ilman mitään täydennyksiä. Niin ollen ay-liike on saamassa EU:lta EY-tuomioistuimen kautta turpiinsa myös tulevaisuudessa.

Vitosen syysmatka

TALLINNAAN 27.9.-28.9.2008

Lähtö lauantaina 27.9. klo 11.30 m/s Viking XPRS Katajanokan terminaalista, Tallinnassa klo 14.00.

Majoitus Tallinnassa hotelli Virussa 2 hengen huoneissa.

Paluumatka sunnuntaina 28.9. klo 16.30 m/s Viking XPRS, Helsingissä klo 19.00.

Hinta 90 euroa/ hlö sisältäen laivamatkat ja hotellimajoituksen aamiaisella kahden hengen huoneissa.

Ilmoittautumiset ja maksut 8.8. mennessä ammattiosaston toimistoon, Saariniemenkatu 4, puh. 045-139 8019, avoinna ma-ti ja to-pe klo 9.30-13.00 ja 14.30-17.00 (suljettu loman aikana 30.6.-27.7.).

Seuralaisesi on tervetullut mukaan matkalle. Hintaa on hänellekin sama. Paikkoja on varattu 80 ja ne täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä.

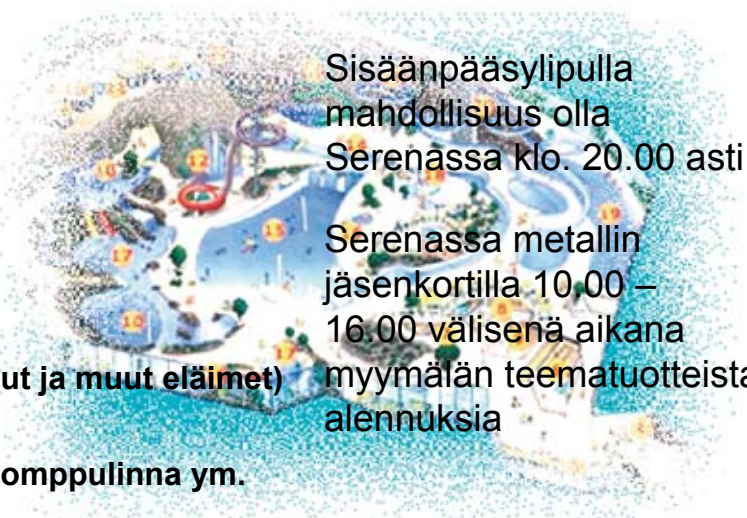
Retkeilypäivä

Vesipuisto Serena, Espoo

30.8.2008 klo. 10.00 – 16.00

Ohjelmassa:

- * Sisäänkäynti ja ruokailu
- * Vesipuistoalueen käyttö
- * Toimintarastipisteitä
- * Kulttuuriesitys
- * Hki-Uusimaa alueen karaokekilpailu
- * MCC Action Rinneautokeskus, ohjattuja patikkaretkiä (sienet, marjat, linnut ja muut eläimet) ja sauvakävelylenkkejä, vaijeriliukua, perhokalastuskokeilua, poniratsastusta, pomppulinna ym.

Sisäänkäyntilipulla mahdollisuus olla Serenassa klo. 20.00 asti Serenassa metallin jäsenkortilla 10.00 – 16.00 välisenä aikana myymälän teematuotteista alennuksia

Hinnat:

Retkeilypäivälippu : yli
10 v. 14,50 € / hlö 4-10
v. 12.50 € /hlö
(lapset alle 4-v
ilmaiseksi)

Lisätietoja ja lippujen myynti:

20.6.2008 mennessä osaston toimistosta puh. 045
139 8019
tai työpaikan pääluottamusmieheltä

**Metallityöväen Helsingin ja Uudenmaan
Piirijärjestöt**

METALLITYÖVÄEN LIITON LIITTOKOKOUSVAALIT

Kerran vielä

Itellan (ent. Posti) otettua syyt niskoilleen Metallin urnavaalien siirtymisestä, on uudeksi ajankohdaksi päätetty 27. – 29.4. Toivottavasti kaikki vaalityötä tehneet jaksavat kerran vielä kannustaa jäseniä urnalle käyttämään päätäntävaltaansa ja valtuuttamaan pätevät henkilöt Tampereelle liittokokoukseen.

Ennakkoäänestysprosentti näissä vaaleissa on laskenut selvästi neljän vuoden takaisista, ollen Helsingissä nyt n. 42,5 %. Edellisten vaalien kokonaisprosentin (52 %) saavuttaminen vaatii nyt aiempaa korkeampaa aktiivisuutta urnavaaleissa. Voikin jo nyt todeta, että jokainen näissä vaaleissa äänestävä tulee käyttämään jäsenvaltaa kahden edestä.

Vitosen jäsen – sinä päätät, anna äänesi kuulua.

Urnavaalien uudet ajankohdat:

Sunnuntaina 27.4.2008 klo 15.00-18.00 ammattiosaston toimistolla.

Maanantaina 28.4.2008 kiertävä vaalitoimikunta käy kahdella työpaikalla.

GE Healthcare klo 9.00-10.00.

Planmeca Oy klo 15.00-16.00.

Tiistaina 28.4.2008 klo 14.00-16.00 ammattiosaston toimistolla.

Muistathan ottaa mukaan uuden todisteen äänioikeudestasi !

Metallityöväen yhteistyön vaaliliitto

29. Reijo Kiljunen
RST-levyseppä
Dieta Oy

30. Matti Pekkanen
eläkeläinen

31. Marko Sivonen
elektroniikkayliasentaja
Innokas Medical

Yhteistyön vaaliliitto.
Sosialidemokraatit ja sitoutumat-
tomat.

METALLI VITosen EHDOKKAAT

Metallin Vaikuttajat Ehdokasnumerot 32 - 44

32

32. Jarmo Harmaala
Osaston toimitsija
Metalli 5

33

33. Jouni Hasanen
varapääluottamus-
mies
Kaso Oy

34

34. Erika Huhta
luottamusmies
GE Healthcare

35

35. Mika Kehä
pääluottamusmies
Ao:n puheenjohtaja
Planmeca Oy

36

36. Pasi Kojola
pääluottamusmies
Meconet Oy

37

37. Kimmo Kosonen
pääluottamusmies
Piko-Teräs Oy

38

38. Karita Lahtinen
luottamusmies
GE Healthcare

39

39. Mirja Niskanen
työsuojeluvaltuutettu
Planmeca Oy

40

40. Jaro Palmén
hitsaaja
YIT Oy

41

41. Kari Pekkarinen
SAK:n Helsingin
paikallisjärjestön
puheenjohtaja
Herttoniemen Putki-
varuste Oy

42

42. Pentti Ruuhonen
pääluottamusmies
Malmi-Steel Oy

43

43. Olavi Saarinen
pääluottamusmies
Kaso Oy

44

44. Riitta Timonen
työsuojeluvaltuutettu
Ovitor Oy

Metallin Vaikuttajien vaaliliitto.
Vasemmisto ja sitoutumattomat.

HELSINGIN TYÖVÄENVAPPU 2008

1.5.2008

Rautatientori

10.00 Kulkue järjestäytyy (järjestöliput mukaan)

11.00 Kulkue kohti Hakaniemeä, Hyvinkäänkylän puhallinorkesterin tahdittamana

Hakaniementori

10.00 Torin myyntipisteet avautuvat

11.00 Alkutahdit Vappuun

Silkkiä ja chansonia **Anne Nielsen** ja **Merja Ikkela**

11.30 Kulkueen saavuttua, Hyvinkäänkylän puhallinorkesteri

12.00 Kansanjuhla

Avaa ja juontaa näyttelijä **Riitta Havukainen**

Helsingin Jyryn Leppikset

Puhe kansanedustaja **Päivi Lipponen**

Musiikkia **Anne Nielsen** ja **Merja Ikkela**

Puhe kansanedustaja **Paavo Arhinmäki**

Jouni ja Petri Bäckström

Kansainvälinen

13.15 Toriohjelma jatkuu koko perheelle tarjolla

Kengurumeininki

Paasitorni, HTY:n Juhlasali

14.00 Työväenlauluja yhdessä

Vetäjänä **Jouni ja Petri Bäckström**

Järjestäjät:

SAK:n Helsingin paikallisjärjestö

TUL:n Suur-Helsingin piiri

Helsingin Sosialidemokraatit

Helsingin Vasemmistoliitto.

Mukana juhlissa Uutispäivä Demari

ja Kansan Uutiset

Vappuaamuna tarjolla sillivoileipää

Ammattiosaston toimistolla klo. 9.00 – 10.45

Tervetuloa osaston jäsenet !

Ammattiosaston toimisto on suljettu perjantaina 2.5.2008